

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2024 r.
w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 3 k.p.k.),
sprawy **M. R.**
w przedmiocie wyroku łącznego
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 9 listopada 2022 r., sygn. II AKa 289/22,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 22 marca 2022 r., sygn. XVIII K 288/20,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić skazanego M. R. od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu adw. A. B.– Kancelaria Adwokacka w N.– kwotę 1200 (tysiąc dwieście) złotych, w tym 23% VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji na rzecz skazanego M. R.**

[PGW]

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 22 marca 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie na podstawie art. 568a § 1 pkt 2 k.p.k., art. 569 § 1 k.p.k. w zw. z art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 i 4 k.k. (*przepisy Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r.*) w zw. z art. 4 § 1 k.k. połączył kary pozbawienia wolności, które były podstawą wymierzenia kary łącznej 10 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 listopada 2020 r., sygn. akt II AKa 79/20 zmieniającym wyrok łączny Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 grudnia 2019 r., sygn. akt XII K 108/19, w którym połączono kary pozbawienia wolności orzeczone w sprawach o sygn. akt: XII K 238/12 i II K 1148/18, opisaney w punkcie 11A części wstępnej wyroku łącznego oraz kary pozbawienia wolności, które były podstawą orzeczenia kary łącznej 7 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 5 czerwca 2019 r., sygn. akt III K 90/19, opisaney w punkcie 14 części wstępnej wyroku łącznego i wymierzył skazanemu M. R. karę łączną 17 lat pozbawienia wolności (*pkt I*), na poczet której zaliczył skazanemu okresy rzeczywistego pozbawienia wolności: w sprawie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 grudnia 2019 r., sygn. akt XII K 108/19 w dniu 29 sierpnia 2005 r., od dnia 11 października 2005 r. do dnia 7 lutego 2006 r., od dnia 10 sierpnia 2006 r. do dnia 19 września 2006 r., od dnia 8 grudnia 2006 r. do dnia 2 lipca 2008 r., od dnia 23 października 2011 r. do dnia 20 grudnia 2014 r., od dnia 21 maja 2018 r. (godz. 00:35) do 3 września 2018 r. (godz. 15:15) oraz w sprawie Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 5 czerwca 2019 r., sygn. akt III K 90/19 od dnia 17 listopada 2018 r. (godz. 20:30) do dnia 21 stycznia 2019 r. (godz. 20:30) oraz od dnia 12 lutego 2022 r. (godz. 20:30) do dnia 22 marca 2022 r. (art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k.) (*pkt II*), połączył środki karne zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych orzeczone w sprawach opisanych w punkcie 11A, tj. wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 grudnia 2019 r., sygn. akt XII K 108/19 zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 5 listopada 2020 r., sygn. akt II AKa 79/20 oraz w punkcie 14, tj. wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 5 czerwca 2019 r., sygn. akt III K 90/19 i orzekł wobec skazanego M. R. zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres

9 lat (art. 90 § 2 k.k. w zw. z art. 85 § 1 i 2 k.k. (*przepisy Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r.*) w zw. z art. 4 § 1 k.k.) (*pkt III*), uznał, że pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach opisanych w punktach 11A i 14 części wstępnej wyroku podlegają odrębnemu wykonaniu (*pkt IV*), na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie orzeczonych kar pozbawienia wolności i grzywny wymierzonych wyrokami wskazanymi w części wstępnej wyroku w punktach 1, 2, 3, 7, 8, 10, 12 i 13, tj:

- Sądu Rejonowego w Wołominie z dnia 15 października 1998 r., sygn. akt II K 103/97;
 - Sądu Rejonowego w Wołominie z dnia 9 kwietnia 2002 r., sygn. akt II K 70/02;
 - Sądu Rejonowego w Wołominie z dnia 6 października 2004 r., sygn. akt II K 363/01;
 - Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie z dnia 25 lutego 2008 r., sygn. akt III K 1230/06;
 - Sądu Rejonowego w Wołominie z dnia 3 lipca 2009 r., sygn. akt II K 757/07;
 - Sądu Rejonowego w Wołominie z dnia 14 czerwca 2018 r., sygn. akt V K 213/18;
 - Sądu Rejonowego w Słubicach z dnia 22 listopada 2018 r., sygn. akt II K 773/18;
 - Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 26 marca 2019 r., sygn. akt II K 886/17
- oraz w zakresie środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych orzeczonego w sprawie Sądu Rejonowego w Wołominie z dnia 14 czerwca 2018 r., sygn. akt V K 213/18 (*pkt V*) zaś na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w zakresie kary pozbawienia wolności oraz środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych orzeczonych wyrokiem wskazanym w części wstępnej wyroku w punkcie 15, tj. Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z dnia 10 września 2019 r., sygn. akt VIII K 524/17 (art. 572 k.p.k.) (*pkt VI*), a także zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata E. M. S. wynagrodzenie w wysokości 120 zł, podwyższone o podatek VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu (art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k.) (*pkt VII*) oraz zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądowych w całości, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa (art. 624 § 1 k.p.k.) (*pkt VIII*).

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego M. R., Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 9 listopada 2022 r., sygn. akt II AKa 289/22 utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Od tego rozstrzygnięcia kasację wywiodła obrońca skazanego. Zaskarżając wyrok sądu odwoławczego w całości na korzyść skazanego zarzuciła mu rażącą obrazę:

- art. 4 k.k. poprzez przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, że w przedmiocie niniejszej sprawy nie zachodzą przesłanki do zastosowania art. 86 § 1 k.k. w formie obowiązującej przed 8 czerwca 2010 r., tj. według przepisów względniejszych dla skazanego w zakresie górnego limitu wymiaru kary łącznej pozbawienia wolności oraz uznania, że sąd pierwszej instancji prawidłowo rozstrzygnął w zakresie wymierzonej w wyroku kary łącznej pozbawienia wolności o przepis art. 86 k.k. w znowelizowanej wersji obowiązującej w okresie od 1 lipca 2015 r., pomimo, że zaistniały przesłanki do zastosowania przepisów względniejszych dla skazanego, tj. art. 86 k.k. w brzmieniu przed 1 lipca 2015 r. i orzeczenia wobec niego kary łącznej 15 lat pozbawienia wolności, czego skutkiem było orzeczenie względem skazanego kary rażąco niewspółmiernej;
- art. 86 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r.) poprzez jego zastosowanie oraz art. 86 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r.) poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji, gdy ten ostatni przepis biorąc pod uwagę dyrektywę z art. 4 k.k. jest względniejszy dla sprawcy, gdyż wprowadza niższy górny limit wymiaru kary łącznej, poniżej wymiaru kary łącznej orzeczonej zaskarżonym wyrokiem;
- przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść wyroku, tj. art. 440 k.p.k. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji zaniechanie uchylenia zaskarżonego wyroku, mimo wystąpienia poważnych uchybień w zakresie zaniechania stosowania wobec skazanego ustawy względniejszej po myśli art. 4 § 1 k.k.

W konkluzji obrońca skazanego wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2022 r., sygn. akt II AKa 289/22 oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt XVIII K 288/20 i przekazanie niniejszej sprawy

właściwemu sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Ponadto, wniosła o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, które to koszty nie zostały w całości ani w części uiszczone, a także z ostrożności procesowej wniosła o zwolnienie skazanego od kosztów sądowych w tym, w zakresie opłaty od kasacji z uwagi na fakt, iż M. R. przebywa obecnie w zakładzie karnym odbywając karę pozbawienia i zgodnie z informacjami wskazanym w aktach sprawy w tym opinią o skazanym z dnia 14 marca 2022 r. nie pracuje, ani nie posiada żadnych środków finansowych, co wskazuje, iż nie jest w stanie ponieść opłaty sądowej od kasacji.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego M. R. okazała się bezzasadna — i to w stopniu oczywistym, co uzasadniało jej rozpoznanie i oddalenie w trybie przewidzianym w przepisie art. 535 § 3 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron.

W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że postępowanie kasacyjne nie stanowi „trzeciej instancji”, a jego przedmiotem nie jest przeprowadzanie ponownej kontroli o charakterze właściwym dla zwyczajnego postępowania odwoławczego. Przedmiotem weryfikacji dokonywanej przez instancję kasacyjną jest orzeczenie sądu odwoławczego (art. 519 k.p.k.) poprzez pryzmat ewentualnych rażących naruszeń prawa, których dopuścił się ten organ i które mogły mieć istotny wpływ na treść tego rozstrzygnięcia lub wystąpienia bezwzględnych podstaw odwoławczych (art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k.).

Analiza kasacji wniesionej w sprawie oraz sformułowanych w niej zarzutów wskazuje dobitnie na to, że celem autorki nadzwyczajnego środka zaskarżenia jest próba ominięcia procesowych ograniczeń wynikających z ustawy postępowania karnego, która w sposób ścisły wyznacza granice i program dopuszczalnej kontroli przeprowadzanej przez sąd pierwszej instancji w postępowaniu kasacyjnym i — w

efekcie — uruchomienie kolejnej kontroli orzeczenia sądu drugiej instancji o charakterze apelacyjnym.

Przechodząc do oceny pierwszego i drugiego zarzutu skarżącej oznaczonych jako *tiret* pierwsze i *tiret* drugie *petitum* kasacji, a dotyczących rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 4 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r.) należało je uznać za oczywiście bezzasadne. Kierując te zarzuty – czysto formalnie – przeciwko orzeczeniu sądu drugiej instancji, autorka kasacji popada w sprzeczność. Jeżeli obrońca skazanego chciała zarzucić to, że Sąd Apelacyjny w Warszawie nie dostrzegł, iż na gruncie przepisu art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2015 r. górna granica kary łącznej wynosiła 15 lat pozbawienia wolności, i zdaniem skarżącej, sąd stosownie do normy zawartej w art. 4 § 1 k.k. powinien zastosować przy wymiarze kary łącznej art. 86 k.k. w stanie prawnym obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. jako względniejszym dla skazanego, nie zaś od 1 lipca 2015 r. w świetle którego istnieje możliwość wymierzenia kary łącznej 20 lat pozbawienia wolności, to w istocie zarzuciła w sposób zakamuflowany błąd w ustaleniach faktycznych. Sąd *ad quem* nie stosował przecież tych przepisów prawa materialnego. W rzeczywistości wszak oba zarzuty obrały przepisy prawa materialnego kierowane są pod adresem Sądu Okręgowego w Warszawie, który – wbrew twierdzeniom skarżącej – szczegółowo przeanalizował i ocenił sytuację prawną skazanego, zarówno przy uwzględnieniu przepisów obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 r., jak i przepisów obowiązujących od dnia 01 lipca 2015 r. do dnia 23 czerwca 2020 r. Jak wprost wskazał sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu swego orzeczenia cyt. „[z] uwagi na okoliczność, iż część wyroków wydanych wobec skazanego tj. w sprawach o sygn. akt II K 103/97, II K 70/02, II K 363/01, II K 6/06, II K 72/03, XVIII K 102/07, III K 1230/06, II K 757/07 i IV K 258/08. uprawomocniło się przed 01 lipca 2015 r., należało poddać analizie możliwość wydania wyroku łącznego wobec skazanego zarówno na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 r., jak i od 01 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r.” czy „[a]nalizując sytuację prawną skazanego, przy uwzględnieniu przepisów obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 r., wskazać należy, że zastosowanie tych przepisów wiązałoby się z koniecznością rozwiązania

orzeczonych już kar łącznych, co jest sytuacją niekorzystną dla skazanego.” (zob. sekcja 2.2. „*Zwięźle o powodach połączenia kar ...*” uzasadnienia formularzowego s. 27-29 i s. 29-31). Pomimo jednak, że obrońca skazanego nie wyodrębnił ich w wywiedzionej apelacji pod postacią odrębnych jednostek redakcyjnych, to kwestia ta nie umknęła uwadze sądu drugiej instancji, który rozpoznając zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary łącznej, odniósł się do nich w sekcji 3 uzasadnienia formularzowego cyt. „[c]o więcej, Sąd Okręgowy precyzyjnie i z dużą wnikliwością przeanalizował wszelkie okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak też na niekorzyść skazanego. Stanowisko Sądu I instancji w całości znajduje akceptację Sądu Apelacyjnego”. Utrzymując zaskarżony wyrok w mocy, Sąd Apelacyjny w Warszawie nie przeprowadzał własnej oceny sytuacji prawnej skazanego, ale sprawdzał tylko (w związku z apelacją wniesioną przez obrońcę skazanego i to tylko w takim kształcie, w jakim została ona skonstruowana przez jej autorkę) trafność tej oceny dokonanej przez sąd *meriti*. Sąd Najwyższy od lat konsekwentnie podkreśla w licznych orzeczeniach, że kasacja nie inicjuje kolejnej kontroli instancyjnej, a jej funkcją nie jest powielanie kontroli instancyjnej i przeprowadzenie jej po raz wtóry. Celem nadzwyczajnego środka zaskarżenia jest wyeliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń, które z uwagi na wyjątkowo poważne uchybienia, którymi są dotknięte, nie powinny funkcjonować. Formułując zarzuty w takim kształcie (*tiret* pierwsze i *tiret* drugie *petitum*) autorka kasacji nie dostrzega tych uwarunkowań postępowania kasacyjnego, skoro nawet w części motywacyjnej kasacji ograniczyła się do poczynienia uwag o polemicznym charakterze, które nawiasem mówiąc znalazły się w polu widzenia sądu *ad quem*. Jeżeli zatem obrońca skazanego uważała, że w sytuacji prawnej skazanego sytuacją korzystniejszą byłoby zastosowanie przepisów obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 r., to, chcąc osiągnąć zamierzony skutek, musiałaby w kasacji podnieść zarzut dokonania wadliwej kontroli odwoławczej, czego jednak skarżąca nie uczyniła.

Odnosząc się do oceny trzeciego zarzutu skarżącej oznaczonego jako *tiret* trzecie *petitum* kasacji, zauważyć należy, że obrońca skazanego podnosi, że zaskarżone orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie narusza przepis art. 440 k.p.k., gdyż sąd ten zaniechał uchylenia orzeczenia sądu *meriti*, pomimo

wystąpienia poważnych uchybień w zakresie zaniechania stosowania wobec skazanego ustawy względniejszej po myśli art. 4 § 1 k.k. (sąd utrzymał w mocy orzeczenie sądu *meriti*). Naruszenie art. 440 k.p.k. nie może jednak stanowić samodzielnej podstawy odwoławczej i wymaga od podmiotu formułującego taki zarzut w postępowaniu kasacyjnym powołania konkretnych przepisów, których uchybienia dopuścił się sąd *a quo* i które w efekcie skutkowały powstaniem stanu, o którym mowa dyspozycji tego przepisu. Oznacza to, że art. 440 k.p.k. może mieć zastosowanie jedynie wtedy, gdy popełnione przez sąd pierwszej instancji uchybienia są rażące, a dodatkowo miały wpływ na treść wyroku. Nie jest wystarczające ustalenie możliwości wpływu stwierdzonych uchybień na treść rozstrzygnięcia, lecz niezbędne jest wykazanie, że miały one realny, rzeczywisty wpływ na treść orzeczenia. O rażącej niesprawiedliwości orzeczenia sądu odwoławczego, wynikającej z utrzymania w mocy orzeczenia sądu pierwszej instancji, można w szczególności mówić dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy pominął bądź nie zauważył takich uchybień popełnionych przez sąd pierwszej instancji, niewątpliwych i bezspornych, które w sposób znaczący mogą stanowić o naruszeniu przez orzeczenie zasady prawdy materialnej i sprawiedliwości represji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2020 r., sygn. V KK 388/20, SIP «Legalis» nr 2497030). Tymczasem autorka kasacji formułując zarzut naruszenia przez sąd odwoławczy art. 440 k.p.k. nie wskazuje uchybienia których przepisów dopuścił się sąd *a quo*, ograniczając się w tym zakresie do stwierdzenia, że „(...) wady orzeczenia sądu I instancji przeniknęły do orzeczenia sądu odwoławczego bowiem nie usunął on wad prawnych orzeczenia sądu I instancji w postaci braku wszechstronnego rozważenia zasadności zastosowania względem M. R. w kontekście dyrektywy z art. 4 k.k. przepisów art. 86 k.k. w zakresie górnego limitu wymiaru kary łącznej w wersji obowiązującej do dnia 30 czerwca 2015 r., który w tamtym okresie wynosił 15 lat”, sugerując zarazem aby sąd kasacyjny zbadał, „czy w toku postępowania odwoławczego doszło przy wydaniu zaskarżonego rozstrzygnięcia sądu *ad quem* do zaabsorbowania uchybień popełnionych przez sąd pierwszej instancji” (por. ostatnia strona kasacji). Niezależnie od powyższych rozważań godzi się podkreślić, że skarżąca nie dostrzega jednej, istotnej kwestii. Mianowicie Sąd Apelacyjny w Warszawie – w

toku kontroli odwoławczej na skutek wniesionej apelacji, nie przeprowadzał własnej oceny sytuacji prawnej skazanego, ale sprawdzał ją w kontekście zarzutu apelacyjnego wskazanego w punkcie drugim dotyczącym rażącej niewspółmierności orzeczonej kary łącznej, uznając trafność oceny dokonanej przez sąd *meriti*. Sąd odwoławczy nie dostrzegł żadnych uchybień popełnionych przez sąd pierwszej instancji, które w jakikolwiek sposób mogłyby stanowić o naruszeniu przez orzeczenie zasady prawdy materialnej i sprawiedliwości represji. Argumentacja przedstawiona w uzasadnieniu zarzutu dotyczącego naruszenia art. 440 k.p.k. w gruncie rzeczy ogranicza się do polemiki z dokonaną przez sąd *ad quem* oceną i dokonany na jej podstawie ustaleniami faktycznymi.

Sumując: uwzględniając ewidentną bezpodstawność zarzutów postawionych w nadzwyczajnym środku zaskarżenia, Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanego M. R. jako oczywiście bezzasadną, o kosztach sądowych postępowania kasacyjnego orzekając w oparciu o treść przepisów art. 637a k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k., biorąc pod uwagę trudną sytuację materialną skazanego, a także wymierzenie mu bezwzględnej kary łącznej pozbawienia wolności. Na rzecz obrońcy z urzędu, który sporządził i wniósł kasację zasądzono opłatę zgodną z § 17 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2023 r. poz. 2631 t.j.) przy uwzględnieniu wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r. sygn. SK 66/19 i z dnia 20 grudnia 2022 r. sygn. SK 78/21.

[PGW]

(r.g.)

